

«Голодомор 1932-1933 рр. – біль душі і пам'ять серця»

(до Дня пам'яті жертв Голодомору)

*Хто знав, хто вів смертям і стратам лік?
Де фільм, який нам показав би голод,
Отой проклятий 33-й рік?
Який співець поему склав про холод,
Чи розповів, як то людей в наш вік
Крушив і чавив пролетарський молот?
В скількох кровях купаючи той герб,
Жнива справляв на людській ниві серп?
Юрій Клен «Прокляті роки»*

Голодомір 1932—1933 років — акт геноциду українського народу, організований керівництвом ВКП(б) та урядом СРСР у 1932–1933 роках шляхом створення штучного масового голоду, що призвів до смерті від голоду 3,941 млн безпосередньо та склав 6,122 млн втрат ненародженими. Людських втрат у сільській місцевості на території Української СРСР та Кубані, переважно більшість населення якої становили українці. Викликаний свідомими і цілеспрямованими заходами вищого керівництва Радянського Союзу й Української СРР на чолі зі Сталіним, розрахованими на придушення українського національно-визвольного руху і фізичного знищення частини українських селян.

Упродовж десятиліть масове вбивство людей штучним голодом не лише навмисно замовчувалося радянською владою, а й взагалі заборонялося про нього будь-де згадувати.

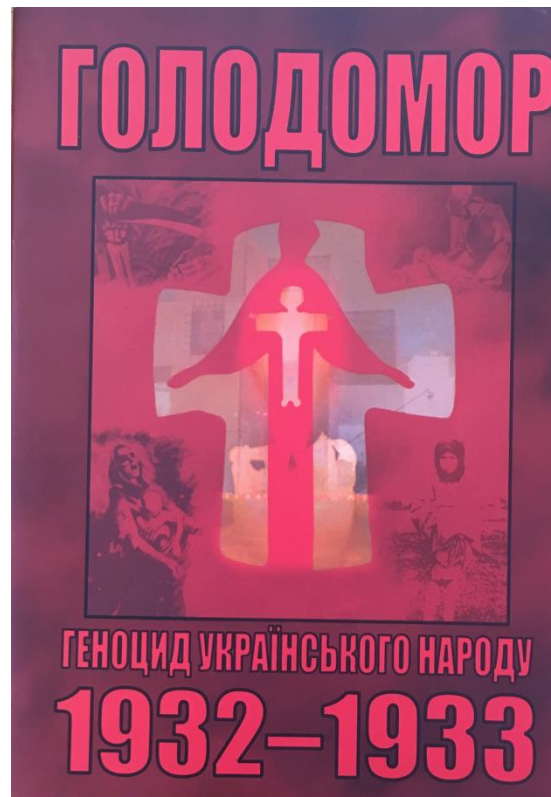
1. Кульчицький, С.В. Голодомор 1932-1933 рр., як геноцид: труднощі усвідомлення [Текст] / С.В.Кульчицький.- К.:Наш час, 2007.- 424 с.- ISBN 978-966-8174-88-9

На підставі багатьох документів і свідчень автор встановлює, що Голодомор 1932-1933 рр. в українському селі являв собою результат замаскованої під хлібозаготівлі каральної акції з вилучення у селян всього наявного у них продовольства. В книзі доведено, що Сталін застосував цю терористичну акцію в ситуації гострої кризи і голоду в багатьох регіонах СРСР, які були наслідком здійснюваної Кремлем прискореної «революції згори». Книга допомагає усвідомити, що терор голодом у поєднанні з репресіями проти безпартійної української інтелігенції та членів КП(б)У мали на меті попередити соціальний і політичний вибух в найбільшій національній республіці. Це дослідження призначене для української громадськості, яка зацікавлена у міжнародному визнанні Закону України «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні», прийнятого Верховною Радою 28 листопада 2006 р.

2. Голодомор. Геноцид українського народу 1932-1933 рр. [Текст] / Український інститут національної пам'яті.- К.: Вид-во О.Теліги, 2008.- 25 с.

Дане видання у стислій формі розповідає про головні причини найжахливішої за масштабом та перебігом подій трагедії, яку пережив 1932-1933 рр. український народ. Автори розкривають тло трагедії, наголошують на її штучності. Вони аргументовано доводять, що творцями Голодомору була верхівка комуністичної партії на чолі з Й. Сталіним. У центрі авторської уваги пошук відповіді на питання, чому терор голодом був спрямований проти України. Брошура описує механізм Голодомору, його зловмисність, кваліфікує його відповідно до Конвенції ООН 1948 р. як геноцид, злочин проти людства. Брошура написана на основі детального вивчення історіографії проблеми, в ній широко використано документальні матеріали, свідчення очевидців.

3. Відлуння жахливої трагедії (До 75-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні: Збірка статей, опублікованих у газетах 30-х років XX ст. в Підкарпатській Русі) [Текст] / Упорядкув. М. В. Делеган, С. А. Вискварко. - Ужгород: ВАТ "Патент", 2008. - 160 с.

Трагедію українського народу 1932-1933 років неможливо було приховати. Відлуння про неї доходили до більшості країн Європи, у тому числі і до Чехословацької республіки, до складу якої у той історичний період входило і Закарпаття. У Державному архіві Закарпатської області збереглися підшивки газет 30-х років XX ст., у яких публікувалися відгуки. Саме вони послужили основою для підготовки цього збірника.

Пропоновані читачам газетні статті, зібрані та систематизовані, публікуються вперше.

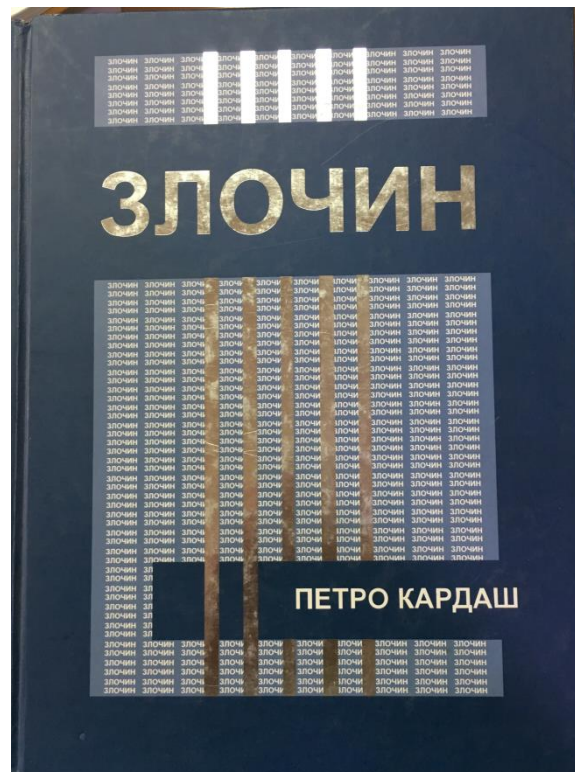
4. Злочин [Текст] / уряд. П. Кардаш. - Мельбурн ; К. : Фортуна, 2003. - 555 с.: іл. - ISBN 0-9581038-0-1

З ініціативи Петра Кардаша з 2003 року до роботи долучилися українці всього світу. До книги увійшла лише частина з надісланого — спогади, свідчення та розвідки 140 дописувачів з різних країн — України, Австралії, Польщі, Канади тощо.

Свідки розповідають про факти Голодомору, людодіства, репресій, депортацій, руйнування церков, переслідування священиків та кобзарів, їхнє знищення, “будівництво комунізму рабською працею в’язнів”, Мордовські табори, Колиму, героїв-повстанців...

Монументальне видання здійснене лише за народні пожертви — жодної державної копійки в проєкті немає. Щоб світ якомога більше дізнався про нашу трагедію, видали ще й англomовний наклад, і ця книга потрапила в усі провідні бібліотеки світу і міжнародні установи.

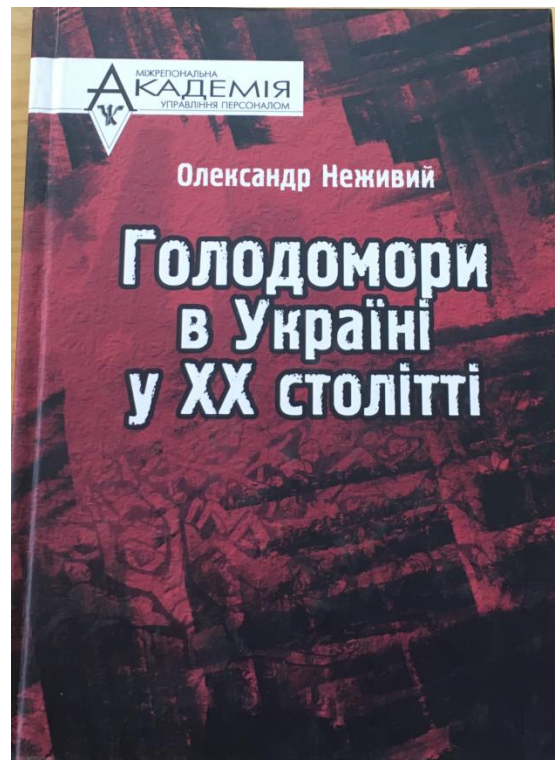
На вічну пам’ять дочкам і синам української землі, мільйони котрих замордувала, убила, знищила у катівнях і голодоморами комуністична більшовицька влада у ХХ столітті.

5. Неживий, О.І. Голодомори в Україні у XX столітті [Текст]: навч. посіб.- К.: МАУП, 2007.- 328 с.- ISBN 966-608-717-0

Це перше видання створене на основі аналізу голодоморів як методів управління суспільствами від найдавніших часів — покарання «невгодних» та «виховання» тих, хто вцілів, з метою беззастережного керування фізично та духовно зламаними спільнотами. На прикладі трьох голодоморів в Україні у XX столітті (1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 рр.) простежено дії організованої злочинності владних (СРСР) і світових латентних (прихованих) структур. Такий погляд на проблему сприятиме формуванню наукового розуміння голодоморів, запобігатиме повторенню організованого винищення голодною смертю, отже має не лише загальноосвітнє та історико-культурне, а й політичне значення на перспективу.

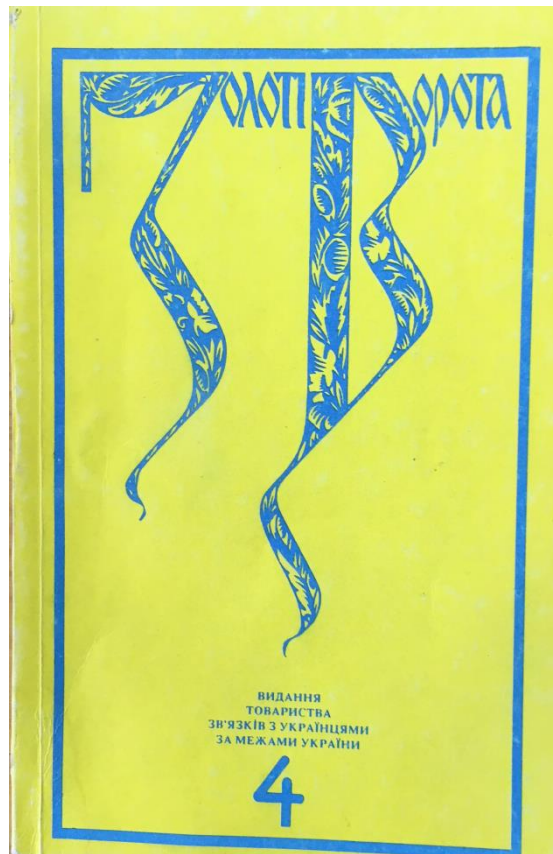
Посібник розрахований на студентів вищих навчальних закладів, на учнів старших класів загальноосвітніх шкіл та широкий загал читачів, які цікавляться історією.

6. Золоті ворота [Текст]: видання товариства зв'язків з українцями за межами України.- 1993.- Вип.4.- 70 с.

Видання вміщує статті українських істориків, дослідників Голодомору 1932-33 рр., архівні джерела, а також твори художньої літератури про геноцид українського народу.

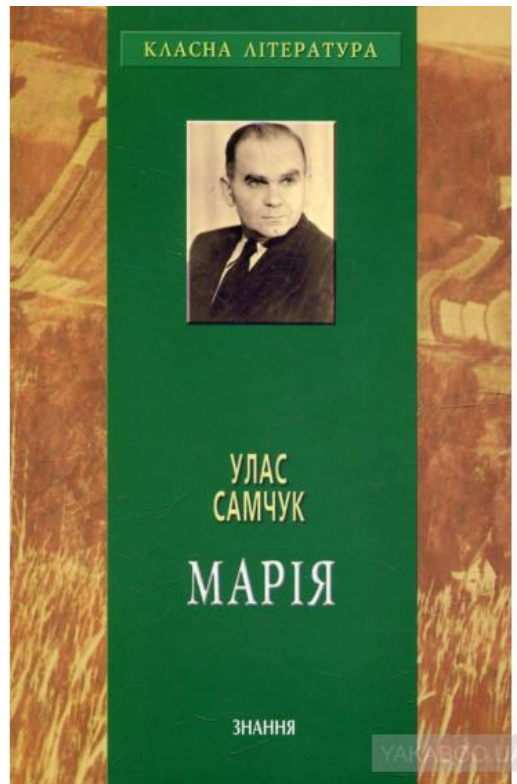
Призначене для широкого кола читачів.

7. Улас Самчук Марія: хроніка одного життя [Текст] / У.Самчук.- Буенос-Айрес: Вид-во М.Денисюка,1952.- С.190-277

«**Марія**» — перший в українській літературі твір про насильницьку колективізацію та Голодомор 1933 року.

Цей роман-хроніка, роман-спалах написав український письменник-емігрант Улас Самчук 1933 року. Сильнішого твору про Голодомор в Україні нема й досі. На думку Степана Пінчука, який написав післямову до вітчизняного видання цього роману в наш час^[коли?], саме Улас Самчук «втїлив у своїй творчості трагічну долю українського народу в ХХ столітті». Автор помістив трагедію однієї селянської родини в рамки трагедії всієї української нації.

8. Барка В. Жовтий князь [Текст]: історичний роман/ В.Барка.-К.:Фоліо.-

«**Жовтий князь**» — перший у світовій літературі професійний прозовий твір, який присвячений Голодомору 1932—1933 років. Автор — український письменник Василь Барка (1908—2003).

Над темою голоду Барка думав 25 років. Записуючи свої спогади і свідчення очевидців він почав в 1943 році, перебуваючи в Німеччині в таборі Displaced Persons.

В основу роману покладено особисті спогади Василя Барки-Очерета про перебіг геноциду українців 1932—1933 років, організований урядом СРСР. І хоча особисто Барка в ті роки не був на селі, але зберіг точні спогади брата, родина якого була піддана тортурами голодом.

Після цього він протягом двадцяти п'яти років скрупульозно збирав спогади очевидців Голодомору, що дало ґрунт для широких літературних узагальнень.

ГОЛОДОМОР 1932-1933 РР.: ПАМ'ЯТАЄМО, ЩОБ НЕ ПОВТОРИТИ...

Пам'ятаємо...

